

## nieuwe uitgaven

### Nieuw informatieblad over Vogelwet 1936

Voor diegenen die een korte weergave van de gewijzigde Vogelwet 1936 willen hebben, heeft de Directie Voorlichting en Externe Betrekkingen van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij onder de titel 'Kernpunten', een informatieblad over deze wet uitgegeven.

Wie de volledige tekst van de Vogelwet 1936 wil hebben, kan 'Vogelwet 1936', serie Nederlandse Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, nummer 80, uitgever W.E.J. Tjeenk Willink of 'Jachtwet en Vogelwet 1936', een uitgave van Vermande Zonen aanschaffen.

■ Voor aanschaf van het informatieblad en nadere inlichtingen over de Vogelwet 1936 en de uitvoering daarvan kan men zich wenden tot het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuurbeheer, postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage, 070 - 3 793 770.

### Themanummer over problematiek ondersoorten van Tureluur

Het Contactblad voor de Nederlandse ringers 'Op het Vinketouw' (juni 1993, nummer 71) is met een interessant themanummer uitgekomen. Naar aanleiding van enkele reacties op het artikel van Klaas Koopman in 'Op het Vinketouw' (maart 1992, nummer 66) werden verscheidene reacties ontvangen. Ter aanvulling werden nog enkele auteurs om een bijdrage gevraagd. Professor dr. K.H. Voous schrijft 'Over de IJlandse Tureluur', Jan de Jong 'robusta, totanus of toch britannica?', O.J.P. Eenshuistra 'Geharrewar over de interpretatie van vleugellengtes', Meinte Engelman 'Maten en (on)zekerheden, om Tureluurs van te worden?' en Kees Roselaar 'IJlandse Tureluurs, wat zijn dat?'

Nadere inlichtingen bij de Nederlandse Ringcentrale, Boterhoeksestraat 22, 6666 GA Heteren, 08306 - 91 236.

### Vogels in de winter

Opnieuw een uitgave over de hulp aan de vogels in de winter. Het boekje is een handleiding hoe men op professionele wijze zowel de vogels rondom huis en hof als de vogels in het vrije veld de winter door kan helpen. Ruim vijftig vogelsoorten worden behandeld. Ze worden verdeeld in zaadeters, insecteneters, alleseters, watervogels, stootvogels en uilen. Sommige soorten kunnen alleen worden geholpen door specialisten zoals stootvogels, uilen en allerlei watervogels. Jammer dat in het lijstje voor het gehele of een gedeelte van het jaar onbeschermd vogelsoorten (hier 'jachtkalender' genoemd) helaas nog staat vermeld dat de Huismus het gehele jaar onbeschermd is. De onbeschermd periode voor de Huismus is inmiddels teruggebracht van 15 juni tot en met 15 september voor de eerstvolgende twee jaar. De Kokmeeuw en de Zilvermeeuw zijn onbeschermd van 15 juli tot 15 april. Er kan niet genoeg worden gewezen op het feit

dat men in onze woonomgeving het beste 's morgens bij het licht worden, voert en er voor zorgt dat dit voor het donker is opgegeten. Overgebleven resten kunnen op ongewenste plaatsen muizen en ratten aantrekken. Ook voor groepen geeft dit boekje goede aanwijzingen voor voederacties in de winter. De bouwtekeningen voor een voederhuisje zijn wat al te summier. Hier ontbreekt bijvoorbeeld een bouwtekening van een eigen gemaakte voedselautomaat die tal van voordelen biedt boven een universeel voederhuisje.

Het laten liggen van omgewaaid of neergevallen dode boomstammen geeft 's winters beschutting en bij sneeuwval prachtige sneeuwvrije plekjes, waar veelal ook nog wat voedsel is te vinden. Het voeren van bijvoorbeeld grote stukken brood houdt een gevaar in. Grotere vogels nemen het mee naar ongewenste plekken waar ze het laten vallen waardoor voedselzoekende vogels vaak een gemakkelijke prooi worden van rovers. Grof gaas kan uitkomst bieden. Het boekje is misschien wat te gehaast in elkaar getimmerd.

Tom E. den Boer & Hans Peeters: Vogels in de winter. 104 bladzijden, pentekeningen van Judith van Gendren, Aart Kalma & Barend van Maanen (1994). Uitg. Stichting Uitgeverij KNNV en Vogelbescherming, Utrecht/Zeist. Prijs f 24,95. KNNV-leden betalen f 19,95. Verkrijgbaar door storting van f 24,95 + f 6,- verzendkosten = f 30,95 op gironummer 13 028 ten name van Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht, onder vermelding van 'bestelling, titel en D14'.

### Gids terreinen

#### Het Geldersch Landschap

Voor vogelmensen die regelmatig in de provincie Gelderland rondwalen, is deze pasverschenen gids onweerstaanbaar. In 1994 heeft de stichting meer dan 30.000 begunstigers, 85 terreinen in meer dan ruim 9500 ha. Meer dan 90% van de bezittingen is opengesteld voor wandelaars en fietsers, zo'n 2 miljoen personen per jaar. Voor hen is deze gids in de eerste plaats bedoeld.

Een prachtig uitgevoerd boek met veel informatie, prachtige foto's en enorm veel kaarten (waaronder tal van topografische). In totaal 85 terreinbeschrijvingen die geografisch zijn gerangschikt. Eerst worden de bezittingen op de Veluwe met de Geldersche Vallei en IJsseldal (mosgroen) beschreven, daarna die in de Achterhoek met de Liemers (lichtgroen) en de terreinen in het Rivierengebied met het Rijk van Nijmegen (donkergroen). De drie delen beginnen met een korte streekbeschrijving en een overzichtskaart, waarop de ligging van de terreinen in rood wat moeilijk leesbaar is aangegeven. Elke terreinbeschrijving bevat veel informatie onder andere een korte kenschets, wandelen, fietsen en kamperen, geschiedenis, beschrijving van voorkomende fauna en flora, beheer, soms ook iets over verwerving, toegankelijkheid, natuurherstelproject en werking van een eendenkooi.

Een magnifieke gids, duidelijk, overzichtelijk, compact en rijkelijk geïllustreerd waar geen enkele natuurliefhebber die Gelderland bezoekt, omheen kan.

De schrijfwijze van de geografische namen brengt vaak velen in verwarring. Gelukkig heeft deze gids zich meestal gehouden aan de namen zoals die op de geografische kaarten staan vermeld. Ofschoon de naam van de stichting nog steeds de 'sch' in zich bergt, zijn echter veel geografische namen in nieuwe spelling vermeld. Maar waarom wél Pollensche Veen (bladzijde 119) en Teeselinkven? Is het nu Lochemer Berg of Lochemse Berg en Veesser Waarden of Veesserwaarden?

Koos Dansen & Ton Roozen: Gids voor de terreinen van de Stichting Het Geldersch Landschap. Natuur, landschap, geschiedenis, beheer, kaarten, wandelingen. 271 bladzijden, vele illustraties in kleur (1994). Uitg. Schuyt & Co., postbus 563, 2003 RN Haarlem, 023 - 325 440. Leden van de stichting hebben vele voordelen. Nadere inlichtingen bij de Stichting Het Geldersch Landschap, Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem, 085 - 420 944. Prijs f 29,50.

Schuyt & Co. heeft nog een magnifiek boek uitgegeven. In 'Van Nature Geschied' demonstreert de meest vooraanstaande Engelse stiliste Jane Newdick in een kleurrijk boek hoe bloemen uit de natuur zich laten schikken tot de fraaiste decoraties in het interieur. Lente, zomer, herfst en winter worden afzonderlijk behandeld in meer dan honderd nieuwe ideeën met bloemen. De topfotograaf Peter Williams verzorgde de kleurenfoto's. Wel zo mooi dat het boek als cadeautje voor de komende feestdagen een denderend succes zal zijn. Prijs f 39,50.

## Geïllustreerde Flora van Nederland

Niet alleen de grote betrokkenheid van Het Vogeljaar bij dr. Jac. P. Thijssse is de oorzaak dat wij aandacht vestigen op de nieuwe druk van de Geïllustreerde Flora van Nederland van E. Heimans, dr. H.W. Heinsius & Jac. P. Thijssse, maar ook omdat er tussen flora en vogels een grotere band bestaat dan door velen wordt aangenomen. Kennis van onze flora kan de kennis van onze vogels op velerlei wijzen sterk vergroten. In 1899 verscheen de eerste druk van deze geïllustreerde gids die van geslacht op geslacht reeds wordt gebruikt. De 21ste druk verscheen in 1965, de 22ste druk in 1983 en in 1994 heeft de 23ste druk het licht gezien.

Deze nieuwe druk heeft een aantal belangrijke wijzigingen ondergaan. De titel is gewijzigd en de ondertitel is komen te vervallen. Het aantal sier- en cultuurgewassen is in deze druk drastisch teruggebracht tot die soorten welke verwilderd kunnen voorkomen of een enkele maal de vegetatie kunnen bepalen, zoals een korenveld of een naaldbos. De extra ruimte is ten goede gekomen aan de beschrijving van elke plantesoort. Nu zijn alle voorkomende plantesoorten in België en het Groothertogdom Luxemburg opgenomen, maar ook de planten die in het grensgebied van de Beneluxlanden kunnen worden gevonden. Dit grensgebied is arbitrair vastgesteld op circa vijftig kilometer Duitsland en Frankrijk inwaarts. Ook is, in vergelijking met de voorgaande drukken, de volgorde van de families gewijzigd. Na de beschrijving van de families, geslachten en soorten volgen enkele bijzon-

dere hoofdstukken over de naam van de plant, de groeiplaats en een nieuwe determinatietabel van plantensociologische verbonden in Nederland. De registers zijn uitgebreid met alle soortnamen. Ook is een aantal nieuwe tekeningen opgenomen van de hand van D.T.E. van der Ploeg. Dr. Jaap Mennema durfde het aan van deze flora een geheel hernieuwde versie te maken.

J. Mennema: Heimans, Heinsius en Thijssse's Geïllustreerde Flora van Nederland, België en Luxemburg en aangrenzend Duitsland en Frankrijk. 1080 bladzijden (1994). Uitg. Versluys bv., postbus 1, 3740 AA Baarn, 02154 - 82 422. ISBN 90 249 1803 0. Prijs f 77,50.

Zie ook Heimans en Thijssse Nieuwsbrief, nummer 3, 1994 - 2 (8 bladzijden).

## Where to watch Birds in Catalonia?

Catalonia grenst in het noorden aan de Pyreneeën, in het oosten de Middellandse-Zee kust tot voorbij de Ebro Delta en loopt in het westen ongeveer van Aiguëstortes naar het zuiden via Ports de Beseit naar de kust. Hieronder moeten ook de Spaanse Pyreneeën en Andorra worden gerekend, de Costa Brava, Barcelona en Tarragona. Vijftien van de belangrijkste reservaten worden behandeld. Van elk gebied wordt een beschrijving gegeven, hoe het gebied het best kan worden bezocht, waar bepaalde vogelsoorten zijn te vinden en in welk jaargetijde, welke transportmiddel kan worden gebruikt, duur van de tocht, plaatsen voor overnachting en andere bezienwaardigheden in de omgeving. In totaal worden veertig terreinen besproken en welke vogelsoorten men er kan verwachten. Duidelijke kaartjes vergemakkelijken het vinden van de juiste plekken.

In Catalonia en Andorra zijn 380 vogelsoorten waargenomen. In vergelijking met het Iberisch Schiereiland (400 vogelsoorten) en het hele Palearctische gebied (761) is dat een respectabel aantal. Men treft er een grote verscheidenheid van biotopen aan en 221 vogelsoorten zijn er als broedvogel aangetroffen. Er komen bergtoppen van meer dan 2300 tot 2500 meter hoogte voor met Alpensoorten, mediterrane soorten aan de zee kust, maar ook steppen, gebieden met veel struikgewas of uitgestrekte hultsbossen met de meest uiteenlopende vogelsoorten. Havikarend, Aasgier, Lammergier, Vale Gier, Kleine Trap, vele reigersoorten, Flamingo, Ooievaar, vorkstaartplevieren, Audouins Meeuw, Dunbekmeeuw, Zwartkopmeeuw, Witbuik- en Zwartbuikzandhoen, Kuifkoekoek, Scharrelaar, Bijeneter, Buidelmees, Rotskruiper, Thekla Leeuwerik, Kortteenleeuwerik en Duponts Leeuwerik kan men er tegenkomen.

Josep del Hoyo, Jordi Sargatal en 12 anderen: Where to watch Birds in Catalonia. 312 bladzijden, 40 kaartjes, vele tekeningen (1989). Engelse tekst.

ISBN 84-87334-00-8. Uitg. Lynx Edicions, Passeig de Gràcia 12, 4rt.2a., ESP-08007 Barcelona, Spanje, tel. 34-3 301 07 77, fax 34-3 302 14 75. Prijs f 31,- (inclusief verzendkosten). Betalingen via Eurocheque of bankcheque mogelijk.

## Jaarverslag 1993 Vogelbescherming

Wie wat meer wil weten over het reilen en zeilen van Vogelbescherming in 1993 kan daarover worden geïnformeerd door het zopas versche-

nen luxe uitgegeven Jaarverslag 1993. De eindredactie had Esther van Vlijmen.  
Nadere inlichtingen: 03404 - 37 700.

## Nederlandse Oecologische Flora: wilde planten en hun relaties (5)

In dit laatste deel komen de grassen, schijngassen en orchideeën aan bod. Tevens is in dit laatste deel een karige index voor alle delen opgenomen.

Willen wij meer van onze vogels leren begrijpen dan is het onontbeerlijk ook een inzicht te krijgen van de biotoop waarin ze leven, welk voedsel ze in de verschillende jaargetijden nodig hebben en welk voedsel ze voor de opvoeding van hun jongen slecht kunnen ontberen. Daarbij kan de Nederlandse Oecologische Flora ons een goed deel op weg helpen. Zaden van grassen bijvoorbeeld zijn voor sommige vogelsoorten in een bepaald jaargetijde onontbeerlijk. Daarom is de kennis van onze flora en hun bezoekende insecten geen overbodige luxe voor iemand die zich terdege interesseert voor onze vogels.

Met magnifieke plantenaquarellen van Rein Westra, knappe foto's van Chiel Westra en een aantal aquarellen van kevers, rupsen, vlinders en andere insecten getekend door Taco Westra zorgen voor een goede ondersteuning van de altharminst droge tekst. Omdat de serie met deel 5 moest worden afgesloten is deel 5 ruim honderd bladzijden dikker dan de voorafgaande delen. Dat moest helaas wel ten koste gaan van de algemene registers van Nederlandse en wetenschappelijke namen.

Een magnifieke serie die de kennis van onze planten en de liefde voor de natuur alleen maar zal aanwakkeren.

E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra & T. Westra: Nederlandse oecologische Flora - wilde planten en hun relaties. Deel 5. 400 bladzijden, vele foto's en tekeningen in kleur (1994). Uitg. Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) in Amsterdam in samenwerking met VARA en de Vewin. Prijs f 89,- per deel (leden van het IVN en Natuurmonumenten hebben f 10,- korting in hun 'groene winkels').

## Van Hoytema-kalender 1995

De kalenderbladen van de Van Hoytema-kalender 1995 bevatten een keuze uit de kalenders van 1915, 1916 en 1917 en beelden dit maal alleen vogels uit, namelijk kippen, haan, eend, witte en zwarte Kauw, Kieviten, Ooievaar, Scholteksters, Knobbelzwaan, Fazant, Meerkoeit en Merel. In deze tweede cyclus herdrukken verschijnen de kalenders in volstrekt andere volgorde. Negentien jaar geleden verscheen reeds de eerste herdruk van deze kalender. Het werk van een groot Nederlands lithografisch kunstenaar blijft hierdoor onder de mensen. Als gewoonlijk weer een prettige verrassing voor allen die de kalender aanschaffen.

De kalender is een uitgave van A.G. Schoonderbeek's Uitgeversbedrijf, Jordaan 40, 1251 PD Laren N.-H. Prijs f 27,90.

Behalve bovenvermelde kunstkalender is van de prachtige kalendaria van de Van Hoytema-kalenders ook een Van Hoytema-Verjaarskalender uitgegeven. De sfeer van de maanden en jaargetijden die Van Hoytema zo

onnavolgbaar wist te treffen, is op deze bladen ook onmiskenbaar aanwezig. Twaalf fraai gelithografeerde bladen in veelkleurendruk. Prijs f 19,90.

## Twaalf over Groen

Bij de presentatie van de recente uitgave 'Twaalf over groen' hield Ed Nijpels een lang betoog. Van het Nationaal Landbouw Debat vraagt hij steun voor de keuzes die hij heeft geschetst en hij concludeert dat het 'Groene Front' wankelt en knarst in z'n voegen, onze nationale verantwoordelijkheid maakt het noodzakelijk de Nederlandse natuur te verduubelen en het nieuwe Kabinet moet gaan zorgen voor een gezonde landbouw en een gezonde natuur.

Het boek 'Twaalf over Groen' verschijnt op een uitgelezen moment. Er is een nieuw Kabinet en er is een nieuwe Tweede Kamer. In november wordt de begroting van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij behandeld en het Nationaal Debat over de landbouw is van start gegaan.

Nederland is een land, waar grond schaars is. Een gegeven dat zowel in politieke als maatschappelijke kringen geen discussie meer behoeft. Een intelligente, werkzame visie in de vorm van een blauwdruk ontbrak tot nu toe. Toch is daar door enkele verontruste Nederlandse al een aanzet toe gegeven door het manifest 'Duurzaam samengaan van landbouw, natuur en milieu'.

Samen met de persoonlijke meningen van tien werkgroepleden en met bijdragen van de Stichting Natuur en Milieu en het Centrum voor Landbouw en Milieu, biedt het boek alle mogelijkheden voor een politiek deltaplan dat ons allen ten goede zal komen. Hoe wij met deze schaarste aan grond moeten omgaan is en wordt op vele manieren naar voren gebracht in dit boek.

Onder redactie van Pierre Maréchal is het een bijzonder leesbaar en leerzaam boek geworden, waarin een reële toekomstvisie 'het groene circuit' hoopvol zal moeten stemmen. Bovendien wordt verwacht dat dit boek een bruggehoofd zal slaan naar een breder opgezet Europees toekomstperspectief.

W.G. Albrecht, G. van Dijk, S.L. Mansholt, E.H.T.M. Nijpels, W. Tims, F.W.M. Vera, J. de Veer, C.P. Veerman, P. Winsemius, A. de Zeeuw, D. de Zeeuw & I.S. Zonneveld: Twaalf over Groen. Een bijdrage tot het Nationaal Landbouwdebat. Onder redactie van Pierre Maréchal. 168 bladzijden (1994). Met financiële steun van het Wereld Natuur Fonds. Uitg. Etiko Uitgevers, postbus 376, 2160 AJ Lisse, 02521 - 19 660. Prijs f 39,50.

ISBN 90-5266-085-9. Voor onze lezers zonder bijkomende kosten ook rechtstreeks te bestellen bij de uitgever door storting op gironummer 1 769 666 ten name van Etiko Uitgevers, 2160 AJ Lisse.

## International Shrike Working Group

De Afro-European Section van de International Shrike Working Group heeft inmiddels een tweede nieuwsbrief gepubliceerd. De klauwieren kunnen zich verheugen in toenemende belangstelling van wetenschappers, terreinbeheerders en natuurvrienden.

Nadere informatie bij de coördinator: Dries Van Nieuwenhuysse, Sint-Martensblindeken 37, B-9000 Gent, België.